

NEMŠKO-ITALJANSKE SPLETKE

Sovjet. Rusijo hočejo privabiti v osišče

BERLIN, Nemčija, 19. marca. — Po splošnem domnevanju sta se Hitler in Mussolini na svojem sestanku na Brennerju dogovorila o trozvezi Nemčije, Italije in Rusije. Tak blok treh evropskih velesil bi imel popolno politično in gospodarsko oblast nad kontinentalno Evropo in bo prejel angleški vpliv v jugovzhodni Evropi in morebiti celo na Bliznjem vzhodu.

NEMČIJA BO SKUŠALA PRIDOBITI RUSIJO

Po včerajšnjih razgovorih med Hitlerjem in Mussolinijem bo Nemčija pričela svoje razgovore z Moskvo, da jo pridobi za osišče ter bo trojni sporazum najbrže v kratkem oznanjen.

Hitler in Mussolini sta se dve uri posvetovala v Mussolinijevem privatnem železniškem vozu na Brennerskem prelazu 200 jardov od meje. Ves čas razgovorov sta bila sama, šele proti koncu sta se jima pridružila von Ribbentrop in grof Ciano.

Po končanem razgovoru je bilo vsem prirejeno kosilo v Mussolinijevem jedilnem vozu, nato pa je Mussolini po rdečih preprogah, ki so bile položene po snegu, spremljal Hitlerja do njegovega železniškega voza. Hitlerjev posebni vlak je odpeljal proti severu, dvajset minut pozneje pa Mussolinijev vlak proti jugu.

HITLERJEVE MIROVNE POGOJE IMA PAPEŽ PIJ XII.

ROM, Italija, 19. marca. — V času, ko sta imela svoj važni politični razgovor na Brennerskem prelazu Hitler in Mussolini, sta bila v istotako važnem razgovoru v mali prestolnici dvorani v Vatikanu papež Pij XII. in posebni odposlanec predsednika Roosevelta državni podtajnik Sumner Welles. V prvi vrsti sta obravnavala mirovne pogoje, katere je papež zaupal nemški vnanji minister Joachim von Ribbentrop, Wellesu pa Hitler.

Papež vstaja pri tem, da mora biti mir sklenjen na podlagi pravice in da morajo biti vse krivice popravljene. Welles ni pooblaščen, da bi prevzel kake obveznosti za Združene države, ali pa za predsednika Roosevelta, toda v Londonu in Parizu je izvedel, a zavezniki Hitlerjevih pogojev ne morejo sprejeti.

HITLERJEVI POGOJI

Po zelo zanesljivim viru so Hitlerjevi mirovni pogoji, ki so znani tudi papežu Piju XII., naslednji:

1. Splošna, istočasna in takojšnja razorožitev na kopnem, na morju in v zraku;
2. Obnovitev zveze štirih velesil z značajem novega evropskega "direktorata", ki bo nadomestil Ligo narodov. Štiri države — Anglija, Francija, Nemčija in Italija — bodo razdelile Evropo v vplivne zone ter bodo vodile protiboljševiško politiko in namenu, da "osvobodijo" Rusijo komunizma.
3. Priznanje popolne verske svobode; toda Nemčija bo najprej prisilila svoje Žide, da se izselijo pod vodstvom Anglije v Palestino, pod vodstvom Italije v Abesinijo in pod vodstvom Francije na Madagaskar;
4. Popolna svoboda trgovine in dostopa do surovin; tesna zveza z Združenimi državami za gospodarsko sodelovanje in olajšanje za nemške in italijanske izseljence;
5. Vrnitev nemških kolonij v razdobju 20 let, ali vsaj zagotovilo za nemške izseljence v gotove dežele v Afriki;
6. Obnovitev neodvisne Poljske v osrčju Poljske z 10 milijoni prebivalcev; Gdinijska poljska svobodna luka; Poljaki bodo imeli svobodno trgovino skozi Gdansk in zvezo z morjem. Poljske meje bodo določene na podlagi plebiscita pod mednarodnim nadzorstvom. Problem narodnostnih manjšin na Poljskem, kakor tudi v podonavskih državah bo rešen na podlagi preselitve narodov, nakar bodo narodnostne manjšine izginile;
7. Čehi, Slovaki in Madžari bodo imeli trojno državo, zvezano z Nemčijo. 25 let bo imela Nemčija na tem ozemlju posebne industrijske in prometne pravice.
8. Avstrija bo ostala pri Nemčiji;

(Nadaljevanje na 2. strani.)

COUGHLIN POVZROČITELJ PROTİKATOLIŠKE GONJE

Prijatelji demokracije "očitajo znanemu radio-pridigarju, da se je pajdašil s protikatoliškimi elementi ter s tem obsodil samega sebe.

Organizacija "Friends of Democracy, Inc.", ki ima svoj sedež v Kansas City, v New Yorku pa podružnico, je po zadržilu svojega predsednika E. M. Brinkheada, uvedla akcijo proti znanemu radio-pridigarju Charlesu C. Coughlinu.

Organizacija je začela po deželi širiti brošuro, ki ima naslov "Father Coughlin, Self-Condemed."

Na podlagi materiala, objavljenega v Coughlinovem listu "Social Justice," je duhovnik obdolžen, da je s svojimi nepremišljenimi izjavami izzval v deželi vedno naraščajoče protikatoliško gibanje. Coughlina podpirajo skupine, ki so prežete s fašističnimi idejami, ter je črno na belem dokazano, da se je pajdašil s ničevrednimi protikatoliškimi elementi.

Birkhead je dejal v soboto: — Preiskava protikatoliškega gibanja je dokazala, da je katoliški duhovnik Coughlin v prvi vrsti sam odgovoren za protikatoliško gonjo.

— Brošure nismo izdali v namenu, da ga oblatimo, — je poudarjal Birkhead, — pač pa hočemo z njo opozoriti vodilne osebnosti, posebno pa katoliške duhovnike na dejstvo, da Coughlin ne nasprotuje le metodam ameriške demokracije, pač pa tudi pošteni politiki rimskokatoliške cerkve v tej deželi. Po našem mnenju bi bilo veliko zlo, izrabljati in onečaščiti z obiskom propagando milijone ameriških katoličanov edinele zato, ker je bil en sam duhovnik brezobziren v svojih izjavah in dejanjih.

Finci odhajajo iz Hangoe

HELSINKI, Finska, 19. marca. — Pred četrto stoletjem je hodila ruska aristokracija za poletje v letovišče Hangoe na otoku istega imena, kjer je poletje milejše in mnogo bolj privlačno kot kjerkoli drugje na Finskem. Kolo zgodovine pa se naglo vrti in letos bodo svetle noči zopet videle sovjetske "aristokrate", ki bodo prihajali na poletni oddih v Hangoe.

Mesta ni mogoče ločiti od finske zgodovine. Nedaleč od kazine na slikoviti promenadi stoji obelisk v spomin na generala von der Goltza, ki je na istem mestu v državljanski vojni leta 1918 izkrcal nemško armado in je pomagal generalu Karolu Gustavu von Mannerheimu poraziti boljševiško armado. V soboto pa bodo prišli Rusi čez zamrznjeni zaliv in se bodo vstavili pred obeliskom ter bodo zasedli Hangoe in njegovo okolico za dobo 30 let.

Kdaj bodo prišli Rusi, še ni znano, toda tozadevna točka v mirovni pogodbi določa, da se predaja ozemlja prične Veliki petek opolnoči. Do tega časa bo v mestu ostalo le še malo Fincev, ki bodo izročili mesto Rusom. Ta naloga je bila poverjena županu Wemstroemu in polkovniku Wichstroemu.

Avtomobili in truki neprestano vozijo po mestnih ulicah; javna poslopja morajo biti izpraznjena že do četrta.

Žalostno je gledati ljudi, ki prenašajo svojo lastnino in zapuščajo svoje domove. Več tednov so ljudje jokali, ko so se pod ruskimi bombami rušile njihove hiše. Toda zapustiti svoj dom je prehudo, da bi mogel človek jokati. Ljudje odnašajo svojo lastnino resnih obrazov in ko odidejo, se niti več ne ozro.

Rusija konkurira z Ameriko

Ena sama ruska tovarna zamore izdelati na leto deset tisoč aeroplanskih motorjev. — Značilna izjava uradnika Wrightove korporacije.

WASHINGTON, D. C., 18. marca. — Rusija je zmožna izdelati več aeroplanskih motorjev kot jih pa proizvajajo ameriške tovarne. To je ugotovil Arthur Nutt, predsednik American Society of Automotive Engineers. Rusi izdelujejo motorje po ameriškem vzorcu.

Nutt, ki je obenem tudi podpredsednik inženirskega departmanta Wright Aeronautical Corporation, si je pred dobrim letom ogledal neko rusko tovarno, ki ima toliko izvežbanih delavcev in tako izpopol-

njene stroje, da ji je mogoče producirati na leto 10,000 aeroplanskih motorjev. Koliko jih v resnici dela, ni mogel ugotoviti.

Dotična ruska tovarna je baš tako velika kot je povečana Wrightova tovarna v Zdr. državah ter je licencirana od Wrightove korporacije. Rusi izdelujejo Wrightove cecilonske motorje, ki imajo po 1200 konjskih sil. Velika večina težkih ruskih bombnikov je opremljenih z motorji, ki so bili v Rusiji zgrajeni po ameriškem vzorcu.

69 zajetih v premogovniku v Ohiji

Eksplozija v Willow Grove premogovniku v Ohio je imela strašne posledice. Nad sto premogarjev je bilo poškodovanih oziroma omamljenih od plina. — Štirje so bili na mestu usmrčeni; 69 jih je pa še vedno zaprtih v majni.

V soboto opoldne je nastala v Willow Grove majni pri St. Clairsville, Ohio, strahovita eksplozija. Eksplozirali so plini, vsled česar se je strop v nekaterih rovih porušil. Štirje majnerji so bili pri priči usmrčeni, nad sto jih je bilo ranjenih oziroma omamljenih od plina, dočim jih je bilo v nedeljo zvečer devetinšestdeset še vedno zaprtih v globokini, in reševalci imajo le malo upanja, da bi bilo mogoče žive rešiti.

Temeljita preiskava je dognala, — je rekel neki uradnik Hanna Coal Company, ki je lastnica majne, — da štirinšestdeset majnerjev v odledku št. 22 na zapadni strani, dočim jih je petindvajset v sosednjih rovih.

John Owen, predsednik U. M. Workers of Ohio (CIO) je dejal: — Naravnost čudež bi bil, če bi katerega izmed njih dobili še živega.

Poškodovane in od plina omamljene majnerje so odpeljali v Bellaire, Martins Ferry, Wheeling in Belmont, kjer so v zdravniški oskrbi.

Družine pogrešanih so zbrane ob vhodu v rov ter nestrpno čakajo poročil, kako reševalna dela napredujejo ter če bo mogoče katerega rešiti.

Reševalci so opremljeni s plinskimi maskami in zalagami kisika. Do zajetih majnerjev skušajo spraviti cevi ter jim omogočiti dobavo svežega zraka. Reševalci se imajo boriti z neizmernimi težkocami. Ne vedo namreč v kakšni dolžini se je strop posul. Od zasutih ni bilo doslej še nobenega znamenja.

Reševalci prodirajo v dveh smerih: prva skupina od vzhoda po glavnem rovu, druga pa po zračni odprtini v ozadju.

V nedeljo so se brale po cerkvah tega hribovitega dela južnega Ohia službe božje za srečno rešitev ponesrečencev.

Policiisti so zadržali glavne ceste ter zadržujejo na tisoče razvednežev, ki skušajo v svojih karah dospeti v bližino rova.

V Clairville so dospeli oddelki milice in Rdečega križa. Zvezni rudniški urad je poslal reševalce in ambulančne vozove.

Willow Grove premogovnik je veljal za enega najbolj varnih v vsej deželi. Leta 1936 si ga je ogledala predsednikova žena, Mrs. Eleanor Roosevelt.

V njem so nakopali vsak dan povprečno po 4400 ton premoga. V normalnem času je bilo v njem zaposlenih petsto mož, ki so delali v treh sedemurnih shiftih.

Po Nuttovem zatrdilu imajo tudi Nemci licenco za gradnjo ameriških motorjev, ker jim pa manjka raznega materiala, njihov produkt daleč zaostaja za ameriškim.

Kratke dnevne vesti

Mati z otroci zgorela

HEBER SPRINGS, Ark., 16. marca. — 36 letna Mrs. Sallie Allen, mati 10 otrok je s svojimi sedmimi otroci zgorela v požaru, ki je uničil njin farmerski dom.

Otis Allen, družinski oče, in njega svak 48 letni J. R. Treasta bila hudo ožgana, ko sta poskušala omejiti požar. Trije starejši sinovi Otisa Allena so pa po sreči ušli brez vsakih poškodb.

Domneva se, da je požar nastal zaradi eksplozije petrolejke, ki so jo pustili goreti za gorkoto čez noč.

Za eno jajce 40 dolarjev kazni

SOLINGEN, Nemčija, 16. marca. — Ker je kupila eno jajce več, kakor ji je dovoljevala njena nakupna knakaznica, in plačala za njega en peny več, kakor je vladni prepis, je neko nemško hišno gospodinjico doletela občutna kazen 100 nemških mark, ali približno \$40.

Prodajalec so zaprli in ga čaka občutna kazen.

Fašistični kandidat poražen

LONDON, Anglija, 17. marca. — Pri dodatnih volitvah v

poslansko zbornico je zmagal konservativec J. J. C. Henderson, ki podpira politiko ministrskega predsednika Chamberlaina. Dobil je 23,882 glasov, njegov protikandidat Sidney Allen pa samo 722. Allen je kandidiral na tiken angleške fašistične unije.

Nepoboljšljiv tat

JERSEY CITY, 16. marca. — Pred sodnika Ormsbya so privedli 38letnega Louisa Resnicka, ki je obtožen, da si je v 54 slučajih prilastil za \$15,000 raznih zdravniških instrumentov. Resnik je rekel, da ni kriv. Sodnik ga je postavil pod varščino \$5000 in ga pridržal za nadaljni proces. Resnick je izvrševal tatvine v Medical Center in mu dolgo časa niso mogli priti na sled.

Parnik Queen Elisabeth dobro zastražen

Policijska straža ob parniku "Queen Elisabeth", ki se nahaja v newyorškem pristanišču, je bila ojačena. Neki kapitan je javil oblastim, da je slišal dva neznanca razpravljati v nemškem jeziku, kako bi se dalo razstreliti parnike "Normandie", "Queen Elisabeth" in "Queen Mary". Policija je uvedla obširno preiskavo.

ŠVEDSKA POMOČ FINSKI

STOCKHOLM, Švedska, 19. marca. — Z ozirom na obdobje tujega časopisja, da je Švedska Finsko v njeni nesreči zapustila, je v obrambo Švedske nek uradnik švedskega vnajnega urada navedel naslednje:

"Švedska je dala Finski 90,000 pušk, 42,000,000 nabojev, 80 topov proti tankom, 100 protizračnih topov (ob izbruhu vojne jih je imela Finska le 4) 150 težkih topov, več sto poljskih topov in vso potrebno municijo za artilerijo. Švedska je dala Finski petino vseh svojih vojaških aeroplanov. Švedska je dala Finski toliko vojaškega materiala, da so zalogo švedske vojske skoro izčrpane. Ako bi bila Švedska zapletena v vojno zaradi Finske, tedaj bi bila glede orožja v skrajno slabem položaju."

KAKŠNE SO POSLEDICE MIRU?

V Londonu so zadovoljni, ker Nemčija in Rusija nista sklenili vojaške zveze. — Rusija je imela velike izgube in bo nekaj časa mirovala.

LONDON, Anglija, 17. marca.

Po mnenju uradnikov vnajnega ministristva je bila sklenitvijo miru med Rusijo in Finsko preprečena vojaška zveza Rusije z Nemčijo. Gospodarska pogodba med Berlinom in Moskvo se ne bo razvila v vojaško zvezo, kar je za zaveznike zelo velikega pomena.

Rusija je imela veliko izgubo na moštvu in vojnem materialu in bo v bodoče bolj previdna, predno se bo lotila kak-

šnega tveganega vojaškega podjetja.

Nemčija je smatrala svojo gospodarsko zaveznico za dovolj močno, da s Finci sama opravi ter ji ni prišlo niti na misel Rusiji v vojaškem pogledu pomagati.

S sklenitvijo miru med Finsko in Rusijo smatra Nemčija svojo severno mejo za dovolj zavarovano, zaveznikom se pa tudi ni treba bati od Rusije nobene nevarnosti.

"GLAS NARODA"

(VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovene Publishing Company, (A Corporation).
Frank Sakner, President; J. Lupsha, Sec. — Place of business of the corporation and addresses of above officers: 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

47th Year

"Glas Naroda" is issued every day except Sundays and holidays. — Subscription Yearly \$6.—. Advertisement on Agreement.

Za celo leto velja list za Ameriko in Kanado \$6.—; za pol leta \$3.—; za četrt leta \$1.50. — Za New York za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50. — Za inozemstvo za celo leto \$7.—; za pol leta \$3.50.

"GLAS NARODA" IZHAJA VSAKI DAN IZVEMŠI NEDELJ IN PRAZNIKOV

"GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.
Telephone: CHelsea 3-1242

POMAGAITE nam IZBOLJSATI LIST s tem, da imate vedno VNAPREJ plačano naročnino. Časopis mora odgovarjati potrebi časa. Vsak cent prihranjen pri terjatvi, je namenjen za IZBOLJSANJE LISTA.

WELLESOVO POSLANSTVO

Glavni princip sedanjega angleško-francoskega bojevanja proti nacistični Nemčiji je mogoče izraziti z eno samo besedo: blokado.

Zaveznike sile so na bojišču v defenzivi, toliko večjo važnost pa posvečajo počasnemu gospodarskemu davljenju nasprotnika. Njihov namen je prekiniti zvezo, ki jo vzdržuje nasprotnik z drugimi silami, predvsem z Italijo in Rusijo ter z drugimi silami, predvsem jim gre za to, da se razvijejo v Nemčiji druge politične sile, ki bodo ob ugodnem trenutku skušale strmoglaviti Hitlerja.

Kaj pa Hitler? Kakšne prednosti ima on? Postavlja se lahko kot znagovalec Poljske; postavlja se lahko s svojo "nepremagljivostjo" na zapadni fronti. Za mirovne ponudbe se navidez ne briga, oziroma je pripravljen skleniti mir, ki bi bil v polnem soglasju z njegovimi pogoji. Takega miru seveda ne bo dosegel, dokler bodo imeli zavezniški količjak moči in vpliva.

Ako prav premislimo, je pa za Nemčijo mir edini izhod. Tega se preseneto dobro tudi Hitler zaveda, četudi to svojo željo vztrajno in spretno prikriva. Če hoče biti še kaj časa na krmilu, se mora izklopati iz skrajno nevarnega položaja, v katerega je zašel po svojem lahkomisljenem zavojevanju Poljske.

Z ozirom na vse to, je predsednik Roosevelt storil veliko politično pogreško, ker je zdaj poslal v Evropo svojega zastopnika Sumnera Wellesa.

Nihče ne bo trdil, da je Roosevelt Hitlerjev prijatelj in nihče ne bo dvomil o njegovem zaupanju v zavezniko znago, toda za pospešenje te znage si ni izbral posebno ugodnega trenutka. V bistvu ni dosegel drugega kot le utrdil Hitlerjevo stališče.

Z Wellesovim obiskom je Hitler zopet enkrat oficijelno priznan. Njegov vpliv pri nevtalcih se je utrdil, in kar je glavno, utrdil se je tudi njegov vpliv pri nemškem narodu, kajti Nemei niso za Hitlerja in za vojno tako navdušeni kot so bili naprimer pred šestimi meseci.

Predsednik Roosevelt je v vnanjepolitičnih zadevah skrajno previden, vsled česar je čudno, čemu se je baš v tem času odločil za takšen korak.

Nekateri domnevajo, da je to v zvezi s prihodnjimi predsedniškimi volitvami. Mogoče je skušal s tem ovreči trditve republikancev, da bo s svojim vmešavanjem v evropske zadeve pahnul Združene države v vojno.

Z ozirom na sedanji položaj se Hitlerjeva prikrita stremiljenja po miru ne smejo vresničiti. Hitlerjev mir bi pomenil katastrofo za svet, za Evropo, prav posebno pa za Nemčijo. Nastopilo bi razdobje negotovosti, nikakor pa ne resničen in dobro utemeljen mir. Stara igra bi se v kratkem ponovila.

Temelj trajnega miru je mogoče doseči edino s popolnim porazom Hitlerja, s porazom njegove diktature in z uničenjem nacističnega svetovnega nazora.

Brez obnove resnične nemške demokracije je mir v Evropi nemogoč.

HITLERJEVI MIROVNI POGOJI (S. I. strani.)

9. Postavljena bo podonavska zveza, zlasti, kar se tiče carine. V tej federaciji boste vdeleženi dve veliki državi (Nemčija in Italija), dve balkanski državi (Jugoslavija in Rumunija) in tri manjše države (Češka, Slovaška in Madžarska).

10. Na Balkanu bo zamenjen status quo.

11. Prehod brez carine za italijansko blago skozi Džibuti v Francoski Somaliji; prost prehod skozi Sueški kanal po poteku dosedanje pogodbe leta 1945 in nove pravice za Italijane v Tuniziji.

SKANDINAVIJA VARNA PRED RUSJO

STOCKHOLM, Švedska, 19. marca. — Nek uradnik švedskega vnanjega urada je naznanil, da je sovjetska vlada dala uradno zagotovilo, da v severozpadni Evropi ne bo zahtevala nobenega ozemlja. Isti uradnik je rekel, da je ruska vlada zagotovila, da se prijateljski odnosi med Rusijo in skandinavskimi državami čimprej obnove.

NOVI ČASTNIKI TURŠKE VOJSKE

Gojenci turške vojaške akademije, ki so po končanem učenju postali častniki, korakajo po ulicah Ankare.

Iz Slovenije

NAJSTAREJŠA V KOSTANJEVICI

Kostanjevica je sicer izreden kraj vsakoletnih poplav in terenskih nesreč. Ni na glasu posebnega blagostanja in tare revščina tako meščana kakor okoličana, toda kažejo ugodni znaki na starejših ljudeh, da leži to malo in staro mesto v dokaj milem podnebju in zdravih klimatičnih razmerah.

Pred pol leta so pokopali 98 let starega Ivana Marolta, za njim pa nosi zastavo najvišje starosti v občini povsod znana in zdaj še vedno čila Marija Kržičnik, ki je s 14. januarjem stopila v 90. leto. Rodila se je v Sentjerneju. Ko se je poročila s Francem Kržičnikom v letu 1878, je prišla v Kostanjevico, kjer je še danes.

V zakonu se ji je rodilo 11 otrok in sicer štiri fantje in sedem deklet. Vnučkov in pravnukov pa ima najmanj okoli 50. Vdova je postala l. 1921. Po pokopu je bila v najboljših letih šivilja in likarica perila, na stare dni pa hodi na dnino. Večinoma bosa, pozimi v copatah. Čita in šiva še vedno brez naočnikov, pa tudi na deljavo vidi brez očal.

18 LET JE SEDEL, PA ŠE NE DA MIRU.

V Slovenski Bistrici so prijeli 70-letnega vlomilca Štefa

na Pihlerja, ki je šele nedavno prišel iz kaznilnice. Mož je predsedel že 18 let v kaznilnicah. Komaj so ga izpustili, že si je kupil v Mariboru nedeljsko karto ter se odpeljal do Slovenske Bistrice kjer je poskušal ponoči vlomiti v Rasteigerjevo restavracijo. Slučajno pa je natakara se pospravljala gostilniško sobo ter je opazila vlomilca, ko je že prererzal na oknu šipo.

ZA ROPARSKI UMOR PRI LAŠKEM 14 LET JEČE.

Pred senatom okrožnega sodišča v Celju se je zagovarjal 20-letni tovarniški delavec A. Pfeifer iz Tevč pri Laškem zaradi roparskega umora. Zaradi Pfeiferjeve mladostnosti je bila razprava tajna.

Anton Pfeifer je 30. decembra lani na svoj rojstni dan obiskal zvečer s 17-letnim tovarniškim delavcem Ivanom Senico iz Slivnega pri Laškem dve gostilni v Laškem. Oba sta v obeh gostilnah menjaje igrala harmoniko, kmalu po polnoči pa sta trezna odšla. Sta stopala po kolovozu pod gozdom v Debru pri Laškem, je izvelkel Pfeifer iz žepa samokres in ustrelil od zadaj v Senico. Kroglja je zadela Senico v hrbet in mu prebila prsni koš. Ko se je Senica zgrudil, mu je Pfeifer z nožem

prerezal vrat, nato pa mu vzel iz notranjega žepa suknjiča 223 dinarjev. Senica je zaradi poškodb takoj na mestu izdihnil. Anton Pfeifer je bil obsojen na 14 let ječe.

DVA RAZBOJNIKA OBSOJENA.

Tam v Zgošah pri Begunjah na Gorenjskem je 10. decembra lani preživljala posestnica Ivana Avsenik hudo noč. V njeno hišo sta vdrla razbojnika Klement Seršič, samski delavec, star 20 let, doma iz Jurandvora, Baška, okraj Krk, ter njegov pajdaš Mustafa Lepir, doma iz Sarajeva. Avsenikovi in Ivanki Pucovi sta pobrala razno perilo v vrednosti 100 din. Navalila sta na Alojzijo Pucovo, ki je spala v kuhinji. Vrgla sta jo na tla, tepla in dušila. Ivano Avsenikovo sta zaklenila v sobo. Vse sta pretaknila, pa nista dosti našla. Še isto noč sta na Bledu poskušala vlomiti v Batino podružnico, pa sta bila prepredena. Pozneje so jo orožniki prišli in odvedli v zapore radovljanskega sodišča. Od tam sta 12. decembra pobegnili. Dva dni sta uživala zlato svobodo. Prijeli so ju in odvedli v varnejše ljubljanske zapore. Oba razbojnika sta vse priznala. Bila sta obsojena zaradi ropu in vlomu. Seršič na 2 leta in 10 mesecev Mustafa Lepir pa na 3 leta ječe.

ZNANILCI POMLADI NA ZVEZDNEM NEBU.

Tudi na nebu se javlja pomlad. Baš te dni so mogle opazovati tam prve znanilce pomladi. Orton odhaja, proti polnoči izginja na zapadu, okrog 22. se dvigne ozvezdje Leva. Tudi tipični poletni ozvezdji Lij

Peter Zgaga

ZAKONSKA ZVESTOBA

O tej stvari je težko pisati in razpravljati, ker je je vedno manj, in če bo šlo še nekaj časa tako naprej, bodo zadnji primeri zakonske zvestobe spravljani v muzej, kjer bodo zavzemali častno mesto poleg predpotopnih živali.

Nekoč je bilo vse drugače. Kar je bilo pred oltarjem in (v skrajno redkih slučajih) pred sodnikom sklenjeno, je trdno držalo kakor železen obroč. Zakonski pristan ni bil zastoj vidna prisposoba za večno sklenjene zakonske zveze. Dandanes se pa širi kuga ločev, in v tako imenovanih modernih krogih ženska sploh nima kredita, če ni bila najmanj trikrat ločena in štirikrat poročena.

Običajno take ločenke še vedno vzdržujejo prijateljstvo s svojimi prejšnjimi možmi, ločeni zakonski možje se pa ob gotovih prilikah sestajajo s svojimi bivšimi ženami, da sta zmeda in greh še večja, in da človek nikdar natančno ne ve, pri čem je pravzaprav v tem navidezno modernem, toda izprijenem svetu.

Svoječasno je dala ločitvi povod le zakonska nezvestoba,

re in Labuda, ki sta se doslej skrivali v jutranjem nebu in neoboroženemu očesu nista bili vidni, sta se ne severovzhodno spet prikazali nad obzorjem. Na jugovzhodu vstaja v zgodnjih večernih urah Devica, ki se je doslej enako skrivala.

Toda zvezdno nebo ima še posebno znamenje, ki nam ponud naznanja s popolno sigurnostjo, zodiakalno svetlobo. Na zapadnem nebu je opaziti te dni v bližini ozvezdja Bika precej močan soj, močan kakor svetloba Rimske ceste. To je zodiakalni sij, znanilec pomladi na večernem nebu.

Zodiakalni sij sije na obzorju okrog živalskega kroga v podobni obliki stožca, katerega vrh sega do Plejad. Okrog 23. ure ga je razločno videti s prostim očesom. Ta skrivnostna svetloba izvira iz sonca in nastaja tako, da je v ravni živalskega kroga ogromno število majhnih meteorjev, ki sveti sonce nanje in ki jih potem opazimo kot zodiakalni sij.

ki je pa morala biti po vseh paragrafih neizpodbitno dokazana, dočim zadostujejo danes že malenkostni razlogi, pa je zakon razveljavljen, in zakonca sta prosta, kakor ptička na veji ali bika na gnjajni — oprost, draga čitateljica, tej nedostojni primeri, ki jo je drzno zapisalo moje ogorčeno perilo.

Pred sodnika, ki mu je poročena oblast odločevati med zakonsko svobodo in zakonskim jarmom, stopi mlada stvarica v kratkem krilen in globoko izrezani kočemaški, ki ji razodeva hrbet do devetega vretenca in bolj razkriva nego prikriva z raznimi pripomočki dvignjeno, zaokroženo in štrleče oprsje; sede na pričevalni stol, drzno prekriza nogo, da se lahko sleherni prepriča o barvi in kakovosti njenih najmodernejših hlač, vzame iz ročne torbice robec, si zakrije oči in zatuli, kot bi jo drli na meh.

Dostojanstveni ločevalec zakonov, ki je ponavadi stari in plešast ter obdarjen s putiko in revmatizmom, se spomni svoje stare sitnosti, ki ga doma komandira, ter jo v duhu primerja s to ljubeznjivo božjo stvarico, jo gleda s sočutnim in poželjivim pogledom ter jo očetovsko vpraša: — Kaj pa je? Tak, kaj pa je, za božjo voljo?

— Moj mož je divjak, moj mož je zločinec! Moj mož je zver v človeški podobi! Vsičee zasluži in električni stol! Ne skrbi zame in niti najmanjše zabave mi ne privoščiti. Nobene stvari nimam obleči in doma me ima kakor jetnico, kakor sužnjo. Tega ne morem več prestajati! Ločite me, za božjo voljo vas prosim, ločite me od njega.

Njen zagovornik potrdi vse to, dočim jo možev advokat precej natančno izpraša in dožene sledeče:

— Mož je skromen uradnik v nekem podjetju. Skoro ves denar ji da, ona je pa samo enkrat skuhala doma večerjo, pa še tisto je bilo treba vse vreči v pomije, ker je bila jed neužitna. Z denarjem si kupuje obleke, najmanj petnajst jih ima v omari in šest parov čevljev. Cele dneve in večni tudi noči preživlja, kakor pravi, pri svojih prijateljicah, hodi na ples in zabave in ko jo je prejšnjega dne ubogega moža minila potrpežljivost, jo je ostro posvaril, kar jo je napotilo, da je vložila tožbo za ločitev zakona.

Sodnik posluša dokaze in razloge obeh advokatov, slednjic pa razsodi v njej prid ter loči zakon, kajti s tem stori največjo uslugo njenemu možu, ki se bo v doboče desetkrat premislil, predno se bo ponovno odločil za zakonski stan ter ne bo nikdar več kupil mačke v žaklju kot je to storil prvi pot.

So pa tudi drugačni zakoni — drug za drugega se ne zmenita in vsak hodi svoja pota, žena pozna moževe, mož žene grehe in sta le pred svetom poročena, v resnici sta si pa tuja in sicer zato, ker drugega predobro poznata.

V nekaterih "modernih" zakonih so pa tudi takomenovane "pokrite rihte", to se pravi, da znata drug pred drugim spretno skrivati svoje skrivnosti in se naslajata ob misli, kako znata drug drugega vleči za nos.

O dveh takih "pokritih rihtah" vam bom jutri povedal značilen primer.

Najboljši prijatelj

v nesreči vam je:

SLOVENSKA NARODNA PODPORNJA JEDNOTA

BRATSKA, DELAVSKA
PODPORNJA USTANOVA

Sprejema možke in ženske v letih od 16. do 50, in otroke do 16. leta starosti.

ČLANSTVO: 52,000

PREMOŽENJE: \$8,000,000.00

Za ožje informacije glede zavarovanja vprašajte lokalnega tajnika društva SNPJ

Glavni stan:

2657-59 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

DARILNE POŠILJATVE v Jugoslavijo

100 Dinar.	— — —	\$ 2.40
200 Dinar.	— — —	\$ 4.60
300 Dinar.	— — —	\$ 6.70
500 Dinar.	— — —	\$10.50
1000 Dinar.	— — —	\$20.50
2000 Dinar.	— — —	\$40.—

ZARADI RAZMER V EVROPI so bile naše zveze za darilne pošiljke v Jugoslavijo začele prekinitve. Sedaj pa smo dobili nove zveze, po katerih je mogoče našim rojakom vrniti in dariti varne pošiljke. Vendar je bila nam povzročena cena, ker so stroški za pošiljanje po tem potu mnogo višje.

Opozarjamo tudi, da so sem in tam more kaka pošiljatelj zaradi ovirane razmer zakasniti.

ZA NUJNO POŠILJATEV POSLUŽITE SE "CABLE ORDER". — DOPLAČATI JE TREBA \$1.— ZA VSAKO POŠILJATEV V JUGOSLAVIJO

SLOVENIC PUBLISHING CO.
: : : POTNIŠKI ODDLEK : : :
216 West 18th Street, New York

Kratka Dnevna Zgodba

HANS ROESSLER:

GUMB

Lazar nikako neče da bi ga kdo imel za tepčka. Pa kdo bi si tudi želel. In vendar so ljudje, ki se s tem preživljajo. Taki ljudje bivajo na primer v Humpachu, v Ameriki. Tu je ves kraj tak. In ko je Lazar nekoč prišel na svojem potovanju krog sveta tudi tja kaj...

Lazar je izstopil v Humpachu. Tu je bil en sam hotel. Tam se je Lazar utaboril. Z bliskovito naglico se je razširila vest, da si je neki tujec najel sobo v hotelu. Zvečer je bil mali "salon" natlačeno poln. Celo sodnik je bil tam in lekarnar in živino-zdravnik. Vsi so Lazarja prijazno pogledali, ko so vstopili v sobano, in tudi Lazarjev obraz je bil prijazen. Ali je kaj čudno, če so bili že čez nekaj minut vsi ene duše in enega srca? Vzklikali so Lazarju "živijo" in Lazar je vsem vzkliknil "živijo."

"Pa še naš čarovnik naj živi!" je zavpil vmes živino-zdravnik. Lazar je prisluhnil.

"Kaj — čarovnika imate?" je vprašal.

Sodnik je ponosno prikimal, rekoč:

"Pa še kako! Pravega, pravečega čarovnika! Kaj on vse zna! Ali bi ga radi spoznali? Evo ga!"

Majhen možiček se je pre-rinil skozi vrste. Bil je suh kot trska in mala glava mu je čepela na vratu kakor izžeta limona.

"Okej, reci gospodu dober dan," je sodnik zaukazal.

"Dober dan, gospod!"

"Okej, povej gospodu, kaj vse znaš!"

"Jaz znam vse, gospod."

Lazar je dobrovoljno motril špa-nega tička.

"To je seveda vse larifari, ali ne?" Vsi so na vsa usta ugovarjali.

"Nikakor, nikakor," je zavpil lekarnar. "Okej zna zares čarati. Okej, naj za poskušnjo le kaj pokaže."

"No, to sem radoveden."

"Kaj bi pa, gospod, radi videli?" je začel možiček. "Ali bi radi čarovanje na človeku, ali čarovanje na rečeh ali čarovanje na obeh hkrati? Naredimo čarovanje na obeh, velja?"

Lazar je prikimal:

"Velja!"

Možiček se je postavil na red.

"Začnimo! Vi imate lep suknjič, gospod. Vi boste šli ven. Ne bom se vas dotaknil, ostal bom tu notri in ko boste prišli spet noter, ne boste imeli nobenega gumba več na suknjiču. Čarovnija!"

Lazar je vedno zmalaj z glavo.

"Kakšna trparija!"

"Staviva!"

"Saj to ne more biti. Saj to ne more biti! Da jaz ne bi imel nobenega gumba več na suknjiču!"

"Staviva!"

Lazar je zamahnil, rekoč:

"Stavim, za koliko hočete."

"Dobro — za deset dolarjev!"

"Za sto, če hočete," je rekel Lazar.

Zdaj se je vmešal živino-zdravnik.

"Tudi jaz stavim za sto proti vam!"

"Velja," je vzkliknil Lazar

"za sto in vi za sto!"

"Tudi jaz za sto!" je brž zavpil lekarnar.

"Tudi vi?"

"Tudi," je dejal lekarnar in je položil sto dolarjev na mizo.

Lazar se je začel že kar bati.

"No, zdaj pa zadosti," je odločil, "tu je tri sto dolarjev od mene. Dajte še vi svojih tuj sto senkaj. Stava pa zahteva: jaz grem ven in ko pridem noter, ne bom imel nobenega gumba več na suknjiču!"

"Tako je," so zavpili vsi, "taka je stava."

"Koliko gumbov bo pa za čaravanih?"

"Štejmo!"

Lazar je slekel suknjič. Dal ga je sodniku.

"Tri — šest — devet gumbov."

"Devet gumbov!"

"Devet gumbov. Ne enega več ne enega manj."

Nato se je začela čarovnija. Lazar se je postavil sredi salona.

"Čarovnik je vstopil pred njim."

"Buljil mu je zrenice."

"Napravil je huš in napravil je huš."

"Zdaj, gospod, pojdite sam skozi vrata ven. Štejte zunaj počasi do dvajset, — potem pridite noter in nobenega gumba ne boste imeli več na suknjiču."

Lazar se je dvomno zasmejal.

"Bomo videli!"

"Tiho! Molčite! Idite!"

Lazar je odšel.

Lazar je počasi šel do dvajset.

Lazar se je zmagovalno vrnil.

Gumbi so bili še zmeraj na suknjiču.

"Dolgi sent stavo" je zakričal Lazar.

"Kako neki?" je zarezgetalo omizje.

Lazar je ugovarjal:

"Stavili ste da ne bom imel nobenega gumba več na suknjiču, ko se bom vrnil."

"Vesela družina se je smeje tolkla po kolenih."

"Saj tudi nimate nobenega več, gospod! Saj tudi nimate nobenega več. Prej ste imeli devet gumbov na suknjiču. Ali imate torej nemara enega več na suknjiču? Stavili smo, da ne boste imeli nobenega gumba več na na suknjiču."

Lazar je molčal.

Strmel je v nevoščljive.

"Tako je," je dejal nato.

"Kaj! Kako?"

"Imam en gumb več. Celo dva gumba imam več na suknjiču."

Vsem je zastala sapa.

Lazar je odšel suknjič.

Znotraj sta bila dva gumba na novo prista...

Lazar je bil namreč že prej nekoč v Humpachu...

Ponarejen denar na cerkvenem pikniku

SCRANTON, Pa., 16. marca. — Tukaj so aretirali Johna in Patricka Mallona, ker sta na nekem cerkvenem pikniku razpečevala ponarejene bankovce.

ZA 10 LITROV MLEKKA 5 MESECEV JEČE.

Sodišče v Ljubljani je samskega delavca Jakoba Jančarja, doma iz Spodnje Zadobro-ve obsodilo na 5 mesecev ječe ker je 7. januarja letos ukradel Gorenjskim mlekarskim zadrugam vrč z 10 litri mleka.

Rojake prosimo, k o pošljejo za naročnino, da se poslužujejo — UNITED STATES OZIROMA CANADIAN POSTAL MONEY ORDER, ako je vam le priročno.

Mraz in zgodovina

Letošnja huda zima v Evropi zbija spomine na zgodovinske dogodke, ki je nanje vplival mraz v odločilni meri.

Eden najodločilnejših dogodkov vojne zgodovine je bil pač poraz Napoleonove armade v ruskih lednih in snežnih puštinah l. 1812. Pogostoma očitajo Napoleonu, da je, čeprav tako velik strateg, ki je sicer na vse mislil, neizogibni povratek iz Moskve tako dolgo zavlačeval, dokler ni njegove vojske uničil "general mraz".

Napoleon je še do bitke pri Malen Jaroslavu 24. oktobra 1812. računal s tem, da bo mogel svoje čete čez zimo nastaniti v dobre kvartirje. Nepričakovano zgodnji mraz pa je napravil debelo črto čez njegove račune. V opustošenih ozemljih je manjkalo živeža in možnosti za nastanitev. To pomankanje je povzročilo katastrofo.

Po svojem obsegu in strahoti je ta katastrofa v Rusiji skoraj brez primere. V manjši meri pa so se podobni dogodki odigravali tudi drugače.

V Švedsko-norveški l. 1718. do 1719. je do neznanega o-

stanka 500 mož izginila švedska vojska pod poveljstvom generala Arnfeldta, ko se je v strašnem snežnem viharju od 12. do 14. januarja umikala čez pusto Tydalsko gorovje. Ta grozotni dogodek obravnava mogočna Hegarjeva zborna balada "Ljudstvo smrti."

Podobno je bilo z oddelkom angleške vojske v afganski v ojni l. 1840. do 1841. Pri poskusu tega oddelka, ki je štel 6000 mož, da bi se pozimi iz Kabula, ki ga ni mogel držati, umaknil preko Khaiberskega prelaza v Indijo, je propadel sredi strašnih zimskih naplog in sovražnikovih napadov do zadnjega moža in z vsemi številnimi ženami ter otroki v Kabulu umorjenih Evropejcev. En sam mož se je rešil, da je lahko v Indiji poročal o strašni usodi uničenega oddelka.

Važen zgodovinski dogodek, ki ga je omogočila zima, je bila tudi osvojitev Braniborja po nemškem kralju Henriku Ptčarju v zimi 927.—28. To staro slovansko mesto so mogli Nemci zavzeti le na ta način, da je zima trajala nenavadno

dolgo in da so zaledenela močvirja ter reka, ki so mesto šteli s svojimi vodovji pred sovražnimi napadi. Tako so se Nemci me-tu lahko približali in ga zasledili še pred nastopom od juga.

Dne 25. januarja 1795 se je mogel zgoditi edinstveni dogodek, da je francosko konjenišvo osvojilo holandsko vojno brodovje, ki je neobgledno obtičalo v ledu pred otokom Texelom.

Tudi med svetovno vojno je zima večkrat odločilno posegla v dogodke. Tako so se v zimi 1917.—18. boljševiki prvotno branili podpisati mirovno pogodbo v Brestu Litovskem.

Nemške čete so bile v oktobru 1917. osvojile otoke pred Rigaskim zalivom, v februarju 1918. je morje tam zmrazilo in preko leda so Nemci nenadno vdrli na kopno, si zaporedoma osvojili Revtl, Dorpat in Narvo ter Ruse prisilili, da so podpisali.

SREDIŠČE ZA SLOVENSKE FONOGRAFSKE PLOŠČE. Pšile za cenik. J. MARSICH, INC. 463 W. 42 Street New York

ZANIMIVOSTI.

Car Pavel I. je švornim damam prepovedal črne nogavice, kajti po njegovem mnenju ima samo hudič črne noge. pa mu ni ugajalo, da bi dame njegove okolice bile v tem pogledu hudiču podobne.

Če bi na svetu ne bilo ptice, bi človeštvo pa računih nekega naravoslovca živelo samo še devet let, kajti v tem času bi žuželke navzile vsem ukrepom uničile vso rast in človeško delo.

Gošenica požre v enem mesecu toliko hrane, da bi tehtala 6000 krat več, nego znaša prvotna teža gosnice same.

Rihard III. je imel postetjo z dvojnim dnom, med obema pa je branil državni denar, ker ni nikomur zaupal.

'GLAS NARODA

pošiljamo v staro domovino. Kdor ga hoče naročiti za svoje sorodnike ali prijatelje, to lahko stori. — Naročnina za stari kraj stane \$7. — V Italijo lista ne pošiljamo.

Novi Veliki Zemljevid Posebna Cena \$2.75 ZA V KANADO \$3.—

Zbirka novih zemljevidov, čije sestava velja \$300,000.—, kaže svet, kakoršen je danes in Vam pomaga razumevati zgodovinske poteze diktatorstev in demokracij.

Posebne zanimivosti

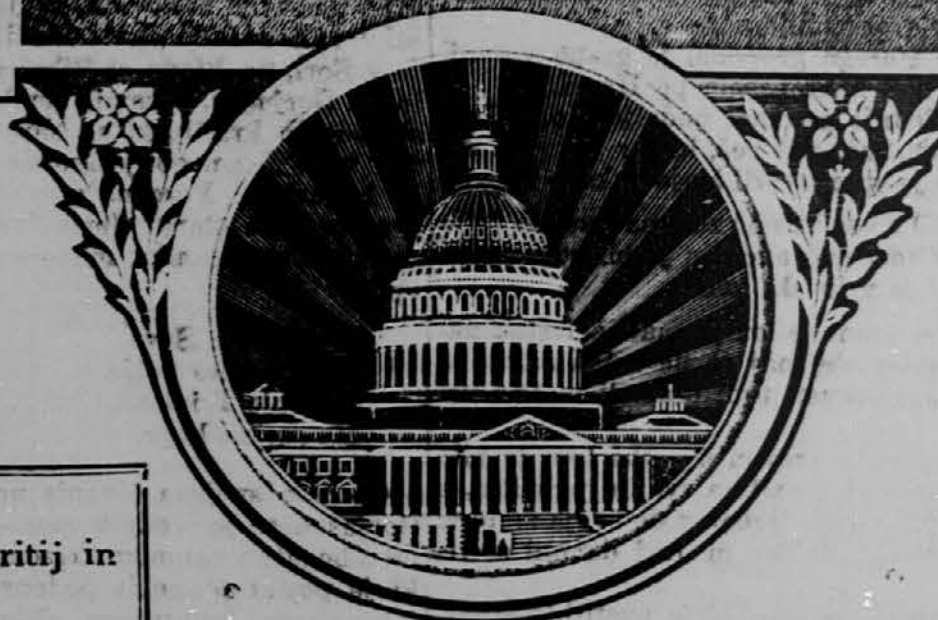
TABELE:

Potovanja odkritij in raziskovanj. Sončni sestav. Velikosti in globočina morja in jezer. Največja jezera in otoki. Najdaljše reke in prekop. Najvišje gore — najvišji slapovi. Razdalja zračnih prog med mesti.

DIAGRAMI:

Predeli zemlje. Značaj krajev na zemlji. Poglavitne vere na svetu. Seznam ver v Združenih državah.

HAMMOND'S NEW ERA ATLAS OF THE WORLD

48 STRANI ZEMLJEVIDOV TUJIH DEŽEL

48 STRANI ZEMLJEVIDOV DRŽAV

ZEMLJEVID VSAKE KANADSKE PROVINCE

VSII ZEMLJEVIDI V BARVAH

ZAZNAMOVANIH JE NAD 35,000 KRAJEV

Skupaj 160 strani

Naročite pri:

Slovenic Publishing Company
216 West 18th Street
New York City.

VEZAVA TRPEŽNA IN UMETNIŠKO IZDELANA

Denarne pošiljatve

Denarna nakazila izvršujemo točno in zanesljivo po dnevnem kurzu.

V ITALIJO

\$ 5.90	Lir 100
11.50	" 200
17.00	" 300
23.00	" 500
55.00	" 1000

KER SE ČENNE SEDAJ HITRO MENJAJO BO NARAVNO ČENNE PODVRŽENE PREHREMBI GORI ALI DOLU

NUJNA NAKAZILA IZVŠUJAMO PO CABLE LETTER NA PRISTOJNO SI—

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(TRAVEL BUREAU)
216 W. 18th ST., NEW YORK

19

40

SLOVENSKO AMERIKANSKI KOLEDAR

POVESTI... POUČNI SPISI... ZGODOVINA... ZNANSTVENE RAZPRAVE... NARAVOSLOVJE... SPISI IZ SLOVENSKEGA ŽIVLJA V AMERIKI... ITD.

Knjžarni Slovenic Publishing Company 216 W. 18th St., New York

Knjiga, ki Vas bo zanimala!

Cena 50 centov

160 strani s slikami

Planinski Kralj

Spisal L. GANGHOFER.
Za Glas Naroda priredil X. X.

5

Temu prijetnemu življenju je bilo konec, ko se je šel Nande s šestnajstim letom učiti v mesto rezbarstva. To je bila že od nekdaj njegova srčna želja. Tudi Leopolda prihodnja leta ni bilo v vas. Počitnice je namreč preživel v kopališču, kjer se je zdravil njegov bolehn oče.

Hanca je le težko pretrpela to dvojno izgubo. Postala je zamišljena. Župnik je bil gluh za vsa Jurjeva nagovarjanja, naj dekle tudi je in prenočuje doma, slednjič se je pa moral vendarle udati.

Na Hrastovini so namreč obhajali poroko. K mladem gospodarju je prišla služiti sirota Marjana, zalo in pridno dekle. Razen brata ni imela pod božjim nebom nikogar. Brat je bil vdovec ter je s svojo hčerko živel globoko v gorovju, kjer je ogledal smolaril.

Juri je Marjano večkrat opazoval pri delu in mu je čedalje bolj ugajala. Hlapec se je vztrajno otresala, ne meče se za njihove poželjive poglede in pikre zbadljivke. Brigala se je le za svoje delo in za gospodinjstvo v splošnem.

Nekega dne se je Juri odločil, in jo zasnubil. Globoko je zardela in mu ni odgovorila, toda mladi gospodar je dobro vedel, pri čem je.

Kmalu po poroki se je Hanca preselila na Hrastovino. (Marjana pa ni bila le dobra gospodinja, pač pa tudi dobra mati. Jurju je rodila dva otroka, dečka in deklico, za Hanco je pa skrbel kot za svojo mlajšo sestro.)

Nande se je razvil v krepkega fanta. Visok je bil, lepega obraza in lepega značaja. Ko je prišel od vojakov na dopust, so se vsa dekleta ozirala za njim. Mojster mu je dal v rezbarstvu dobro podlago, in je navzlic svoji mladosti kaj kmalu postal uvažen umetnik.

Kadarkoli je bil doma, je izrazil željo, da bi po dolgem času zopet rad videl svojega nekdajnjega prijatelja, grajskega Leopolda. Ob takih prilikah mu sestra Hanca ni odgovorila. To je bil sploh njen običaj. O tistim, kar se je kajalo v njeni notranjosti, ni prišla niti besedica preko njenih ustnic.

Njeno čustvovanje in mišljenje ni bilo v skladu z življenjem okrog nje. Brat in vsakinja sta ji izkazovala vrhano mero ljubezni, toda premalo razumevanja. Vsa v ognju je bila le, ko se je z Jurjem pogovarjala o bratu Nandetu.

Nande je odslužil vojake ter se v mestu lotil podobarske obrti. Nekega dne je završalo po vasi:

"Mladi grajski gospod se je vrnil s svojo materjo."
Vse je drvelo na dvorišče, ko je zavila grajska kočija mimo Hrastovine, le Hanca je ostala v svoji sobi.

Naslednjega dne je prišel k Hrastarjevim Leopold. izročil Jurju pozdrav svojega očeta ter vprašal o Nandetu in Hanci.

Juri jo je šel klicat, in tako sta obstala med vrati ter se motrila z začudenim pogledom.

Leopold je bil velik mladenič, lepih potez in gosposkih kretenj, Hanca, vitka in visoka, madonskega obraza ter globokih, skrivnostnih oči. Siva obleka se je tesno oprijemala njenega deviškega telesa.

Leopold se je kmalu poslovil in ko je par dni kasneje srečal Hanco v vasi, se ji je globoko odkril, ni je pa nagovoril. Najbrž je bil smatral za sebi vredno mestno gospodinjico. Izza tistega časa se mu je začela Hanca izogibati.

Neke nedelje je slišala grajska gospa Hanco v cerkvi peti. Kadar Hanca poje, so rekli kmetje, se da stokrat lažje moliti, kot pa trakt, ko izraža sari učitelj Bogu slavo s svojim hreščim glasom.

Grajska gospa je pri župniku izvedela o dekletu nekaj podrobnosti in tudi predstavljena ji je bila. Mlado očarujoče bitje se ji v prvem hipu zelo priljubilo.

Ko so jeseni pokopali starega gospoda, je gospa v svoji samoti in zapuščenosti še bolj zahrepenela po Hanci.

Prijateljstvo se je naslednje pomladi nadaljevalo. Leopold je bil z njo zelo uljuden, toda nič več, kakor to. Le pri jedi ali v sobi svoje matere je spregovoril z njo kakošne besede.

Kar iznenada se je začel z vso vmeno zanimati za lov in je bil le redkokdaj doma. Z lovcom Jakobom je bil cele dneve v gozdu in tudi prenočeval je v lovski koči.

Kadarkoli se je vrnil v grad, se mu je mati žalostno nasmešnila in ga ljubeče opozarjala, naj se ne briga samo za srnjake in jelene, pač pa naj posveti tudi osamelim materi nekaj časa.

Ta opozorila so pa zgrešila svoj cilj. Pri tem je bilo najbolj čudno to, ker je Leopold z vsakim svojim pogledom, z vsako svojo besedo razodeval veliko ljubezen do svoje matere. Grajska gospa ni mirovala, dokler ni Juri dovolil sestri Hanci oditi z njo.

"Ne, ne smel bi je pustiti, ne smel bi je pustiti," je miral predse. "Sam ne vem, ako sem mogel biti tako kratkoviden. Zdaj se spominjam, da mladi gospod ni bil videti nič kaj zadovoljen, ko je zvedel, da bo šla Hanca z njegovo materjo v mesto. In tudi rečeno mi je bilo, da se mu zdi Hančina družba odveč."

"Kdo ti je pa to natvezil," ga je vprašal lovec pozorno.

"Grajski služabnik Evstahij se je bil mekoč v tem smislu izrazil."

"Ne verjamem. Poznam mladega gospoda in ne verjamem."

"Izmislil si ni. Meni samemu se je včasih zdelo, da je Leopold precej ošaben."

"Ošaben?" Lovec bi bil kmalu bušnil v smeh. "In napram Hanci ošaben?"

Takrat sta zaslišala skozi okno Dorčeto šepetajoče glas: "Poglej Evica, kaj sem ti prinesel."

Kadarkoli se je Dorč z Evico pogovarjal, je bilo v njegovem glasu nekaj silno nežnega in otročjega.

"Jaj, kako lepe vijolice!" je vzklisknilo mlado dekle.

"Toda, Evica, kaj sem ti storil? Čemu jokaš?"

"Od veselja! Cvetke me spominjajo mojega očeta. Vsa ko pomlad mi je prinesel prve, ki jih je dobil. Hvala ti, Dorče!"

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Proslava obletnice Vodnikove smrti

V spomin 125-letnice našemu prvemu pesniku Valentinu Vodniku, katero bomo praznovali letos pri nas v Euclid, O. na vrtu društvenega doma.

Da naš narod bolje seznanimo in da poneseemo njegovo dušo v vsako jugoslovansko hišo, da bodo vedeli ceniti delo in obstanek in trpljenje njegovo, bomo tukaj pri nas praznovali letos 1. in 2. junija Slovenski dan, posvečen našemu pesniku.

Tukaj bom prvič napisal predgovor pokojnega pisatelja Dr. Ivana Laha, ob 100-letnici njegove smrti dne 8. januarja 1919.

"Mi danes lažje razumemo pevca 'Ilirije oživljene' ker smo sami preživeli burno dobo polno izpremenb in smo mogli sami občutiti, kaj pomeni za one, ki verujejo — v razočaranje. Vemo pa tudi dobro, kaj pomeni sistem, ki je zavladal po naših pokrajinah po dunajskem kongresu leta 1815. v času svete alianse. Zato razumemo bolj pesnika, ki je bil prevaran v svojih najvišjih nadah.

Dosedanji življenjepis Vodnikovi so opravičevali pesnika zaradi njegovega najvišjega poleta, ko je leta 1811 zapel odo svojega življenja: 'Ilirijo oživljeno'; naša dolžnost je sedaj, da izpregovorimo o tem odkrito besedo in zavržemo vse ono, kar se je rodilo pod pritiskom nasilja.

Vodnik je bil prvi slovenski pevec in med prvimi slovenskimi političnimi žrtvami avstrijskega režima. Ako pogledamo nazaj, se nam zdi tako sam in zapuščen. Koliko je bilo pri nas v tisti dobi mož, ki so razumeli svoj čas. To vprašanje ostane za nas brez odgovora. Morebiti so bili, a so morali. Vodnik pa je izpregovoril v imenu naroda, nato je nanj padlo maščevanje temnih sil. Sedaj po sto letih mi moramo dati zadoščenja s tem, da odklanjamo vse, kar bi nam moglo motiti njegovo jasno predstavo pred nami. Mi vidimo v njem velikega vodnika naše nove dobe, predhodnika ilirizma in s tem prvega našega glasnika sedanje Jugoslavije. Rojen je bil v Šiški pri Ljubljani leta 1758 postal je redovnik frančiškan in leta 1784 posvečen duhovnik, ki je šel "vun duše past." Služil je v Sori, na Bledu, v Ribnici in na Gorjušah, v samih lepih slovenskih krajih, ki so ohranili v sebi mnogo jezikovnega bogastva. Posebno gorske krasote naše stare domovine so imele na pesnika mogočen vpliv:

Rodila me Sava,
Ljubljansko polje,
Navdale Triglava,
Me snežne kope.

Ob času svojega bivanja na Gorjušah se je Vodnik seznanil z bogatim baronom Zoissom, ki je postal plemenit podpornik našega kulturnega dela. Leta 1796 je prišel Vodnik v Ljubljano kot beneficijant k ev. Jakobu, leta 1798 je postal profesor poetike na liceju, kjer je v višjih razredih učil razen veronauka vse predmete, poetno zgodovino, zemljepis in francoščino. Leta 1800 je zopet zadivjal z vsi silo bojni vihar in v nekaj mesecih je ležala stara Avstrija pred nogami zmagovitega Napoleona. Slovenski deli, doslej izgubljeni in pozabljeni v ogródju stare nemške države, so imeli postati zgodovinsko važna tla nadaljnega razvoja. Postali smo del novega kraljestva: Ilirije. In Valentin Vodnik je postal ravnatelj gimnazija, nadzornik ljudskih šol in vodja umetniške rokodelske šole. Pred našimi očmi so se zaenkrat odprle velike perspektive ki jih je mogel videti le oni, kdor je poznal našo zgodovino.

Vodnik je poznal svoj narod in svojo domovino, zato mu ni moglo ostati skrito, kaj pomeni Ilirija za nas, in kaj pomeni Ilirija svetu. Zato je iz polne duše zapel "Ilirijo oživljeno" in je pokazal mogočnemu zmagovalcu in svojemu narodu pot v bodočnost. Toda Ilirija je bila ustvarjena iz trenutnih dogodkov, zato v tej obliki ni imela dolgega obstoja. Njen kralj je bil premagan v bitki pri Lipskem in na dunajskem kongresu je bila za celo stoletje zapečatena njena usoda. Prideljena je bila stari državi. In z njo je prišel tudi Vodnik v roke avstrijski vladi. Ta vlada se je maščevala nad vseni, ki so spoznali svoj čas in jim je bila domovina več od osebne koristi. Tako je postal tudi Vodnik žrtev novega sistema. Leta 1814 je bil vpokojen, in ravnateljstvo gimnazija je dobilo ukaz od avstrijskega cesarja, naj svetuje za Vodnika kako službo izven domovine. Vodnik je ostal kljub temu v Ljubljani. Prosil je stolico zgodovine in laškega jezika na liceju — pa je bil odklonjen. Smel je biti le provizorični učitelj. Tako je preživel Vodnik zadnja leta svojega življenja. Bil je politični izgnanec v lastni domovini. On pa je do zadnjega mislil samo na svoj bedni narod in je delal in delal...

Dne 8. januarja 1819 je bil še v šoli, popoldne je prišel domov in zvečer ga je posetil njegov učence Costa, ki se je z njim rad razgovarjal o zgodovini in drugih znanstvenih stvareh. Vodnik je takrat stanoval v Kerschbaumovi, (poznaje Kiklovi) hiši za frančiškansko cerkvijo. Costa je ostal pri Vodniku do 8. ure zvečer. Ko je odšel je Vodnik večerjal in kmalu nato ga je zadela srčna kap. Ob 11. uri zvečer je umrl. Pokopali so ga pri sv. Krištofu v Ljubljani in prijatelji so mu postavili dostojen spomenik. Dokončano je truda in dela polno življenje. Pesnik Prešeren je posvetil svojemu predhodniku pesem "V spomin Valentinu Vodniku."

V Arabiji puščavi
se ptiček rodi,
odljudni goščavi
sam sebe živi.

So zvezde sestrice,
mu mesec je brat
ni dano mu ptice,
ki ljubico zbrat.

Zanj družba ne mara,
in on ne zanje;
v samoti je stara,
mu leta teko.

Najslajše dišave,
ki zanje sam ve,
najžlahtnejše trave,
kadiha drage.

In mirno nabira,
netrudno vse dni,
se vbada, se vpira,
za smrt le skrbi.

Grmado z njim dela,
priletel samče,
ko pride smrt bela
na nji se seže.

Ven plane z plamena,
s svetlobo obdan,
slovečega imena,
ptič Fenis na dan.

Tak pevec se trudi,
samoten živi,
se v slavi, ko zgrudi,
ga smrt prerodi.

Ko ga je zgrudila smrt, se je poročil v slavi. Pa ne takoj. Družba njegovih prijateljev ni bila velika, kajti bil je med zaznamovanimi. Ptič Fenis se ni mogel dvigniti, dokler ni švignil plamen iz grmade. In zdi se nam, da šele sedaj po stoletju stoji ptič Fenis v vsej svoji svetlobi pred nami. Sedaj razumemo njegovo pesem in jo dobro ločimo od glasov ki niso njegovi. Grmada pa, ki jo je bil nanesel, je bila velika, bila je delo njegovega življenja. "Z očetom Markom Puhlinom discalcantom, se izanim, 1773, pišem nekaj kranjskega in zakrožim nekatere pesmi, med katerimi je le od zadovoljnega Kranjca komaj branja vredna. Vselej sem želel kranjski jezik čeden narediti."

To nam sporoča Vodnik o očetku svojega literarnega dela. Bil je še mlad, komaj 16-letni dijak, ko je stopil s prvimi literarnimi poskusi na dan. Toda šola patra Marka ni bila najboljša in zdrav Vodnikov čut je kmalu spoznal, da se bo treba učiti drugod od prilične, narejene in pokvarjene poezije, se je ozrl po preprosti narodni pesmi in tam je našel vzor za slovensko umetno pesem:

Kar mat' je učila,
me mika zapet'
kar starka zložila,
je lično posnet'.

S tem je bila dana prva prava bodočnost, ki jo je slovenska literatura doseči celo stoletje do svojega današnjega viška. V tem začetku je izražena velika pomen Vodnika, prvega našega pesnika. Našel je svojega mentorja in mecenar v bogatem, nadarjenem baronu Zoissu, ki tvori duševno središče naše tedanje dobe. Seznanila sta se ob času, ko je Vodnik služil kot skromen duhovnik na Bledu in na Gorjušah. Baron Zoiss je bil navdušen prijatelj naših prirodnih in narodnih zakladov in je z besedo in dejanjem podpiral Vodnika pri njegovem delu za narodno kulturo. Pesnik je hotel postati tudi učitelj svojemu narodu. Zato je hotel izdati Pratiko, ki je izhajala tri leta 1795—1797. Pratika je prinašala pesmi, zabavne in poučne stvari. Iz pratikarja je nastal Vodnik — časnikar. Leta 1797 je začel izdajati "Novice". V Evropi so bili burni časi in pred pragom slo-

venske domovine so se vršile važne izpremembe. Ljubljana sama je po dolgih letih prvič videla tujo francosko republikansko armado na svojih ulicah. Dne 28. aprila 1797 se je v nji ustavil zmagoviti njen general Napoleon. Ko se je vračal iz premagane Avstrije na italijanska tla. Vsi ti dogodki so našli v Vodniku vestnega kronista, ki je v preprosti narodni besedi razlagal svojim bralcem, kaj se godi po svetu. Toda "Novice" so omagale, ker so imele premalo naročnikov. Med tem je postal Vodnik leta 1798 profesor na ljubljanski gimnaziji. Zdi se, da je s tem našel svoj pravi poklic; postal je učitelj in vzgojitelj mladine. Posvetil se je jezikoslovju in je prevzel nadaljevanje Kumerdejevega slovarja.

Pri tem ni pozabil na vsakdanje potrebe našega naroda. Prevajal je "Kuharske bukve" (1799) in ker se je zopet oživljalo gledališče, je prevedel Kotzebuevo igro "Der Hahnenschilar" (Vinko Petelinček) ki se je igrala l. 1803. Med tem se mu je nabrala mala zbirka pesmi, ki jih je izdal leta 1806 pod naslovom: "Pesmi za pokušino." Prva samostojna pesniška knjiga v naši literaturi. Prvič nastopa tu pesnik, ki je vzrastel iz naših tal.

Vršaca Parnasa
zgojil svojega znam,
inacega glasa
iz gosli ne dam...

Bil je učence Anakreontov, a ni ga posnemal. Vedel je, da je naša pesem drugačna nego od grških gajev. Poznal je tuje pesmi, a naše domače je ljubil.

Latinske, helenske,
tevtonske učim,
za pevke slovanske
živim in gorim.

Videl je krasoto svoje domovine in duševno bogastvo svojega naroda. Videl je, kako sta si srodna domovina in narod. Krepost in zdravje je odsevalo v svežem zraku naših gorskih pokrajin. Tu je bila doma živa poezija, tu se je pe-

la zdrava naravna pesem. Slovenski pesnik ni mogel drugače peti, nego njegov narod, ako je hotel peti svojemu narodu. Pri raziskovanju narodne pesni je našel Vodnik med narodom tudi ostanke naših epičnih pesni: o "Pegasu in Lambergarju," o "Ravbarju" o "kralju Matjažu" itd. ki jih je zapisal. Tukaj se sliši pravi glas naše zemlje:

Drava čigava je,
Soča čigava je?
Jih bomo varvali,
kdo jih če pit.

Dne 22. maja 1809 je padla Ljubljana, in istega dne se je bila bitka pri Aspernu. Napoleon je zasedel Dunaj in oktobra meseca je bil podpisan mir, ki je določil meje Ilirije. Nova francoska vlada je prinesla važne reforme na polju šolstva. Vodnik kot nadzor-

nik šol je spisal abecedo za šole in tudi uvedel v nje slovenski jezik. Na strani mu je stala francoska vlada. Temu spoznanju je dal pesnik duška v katerem je izpovedal svojo zavest:

Napoleon reče:
"Ilirija vstan!"

(Polna zaupanja dviga domovina roke izmed starih razvalin:

Zveličana bodem,
zaupati smem.
Godi se eno čudo,
naprej ga povem.
Duh stopa v Slovenec,
duh Napoleonov,
En narod poganja,
preropen ves nov.

(Poganjel je narod. Od Beljaka do Kotora je ležala bogata združena domovina, k. je imela "Prstan Evrope." Vodnik je izpolnil svojo dolžnost. On je bil prvi glasnik Ilirije, zato naj mu ostane večni spomin.

Zaključujem s pomembnimi besedami pesnika A. Funtka: Slovenija vstani! Prepevamo mi: Ne peli bi tega, da nisi žil — ti!

Dr. Ivan Lah.

Da bo za to zvedela širša javnost, se bo nadaljevalo od časa do časa pisanje našega prvega slovenskega pesnika, da ga bo narod povzdignil tudi tukaj v naši domovini in njemu postavil večni spomenik, možu, ki je delal za svobodo. Društva v Euclidu, O., priredijo na nedeljo 2. junija 1940 proslavo 125-letnice v našemu pesniku na najbolj sijajen način.

Mi apeliramo na vse Jugoslovane širom naše nove domovine, da rezervirajo to nedeljo in da pokažemo našemu ljubitelju svobode in naše pesni rojstva dan.

Naprošena so pevska društva, prosvetna društva, podporniška društva in klubi, ko dobite povabila od nas, da gotovo pridete in pokažete solidarnost na ta dan proslave narodu Jugoslovanskega društvenega doma v Euclidu.

Z narodnim pozdravom
Jos. Rotter.

ANEKDOTA.

Nekoč na njegovem pohodu v Azijo so se Aleksandru Velikemu uprli njegovi Makedonci, ki niso hoteli naprej.

"Pojdite, in povejte doma, da ste pustili Aleksandra samega, naj si osvoji svet," jim je dejal, pa so mu postali spet pokorni.

PESMARICA
"Glasbene Matice"
Uredil dr. Josip Čerin
Stane samo \$2.—
To je najboljša zbirka slovenskih pesmi za moški zbor. Pesmarica vsebuje 103 pesmi. — Dobite jo v Knjigarni Slovenic Publishing Co., 216 W. 18th Street, New York, N. Y.

nik šol je spisal abecedo za šole in tudi uvedel v nje slovenski jezik. Na strani mu je stala francoska vlada. Temu spoznanju je dal pesnik duška v katerem je izpovedal svojo zavest:

Napoleon reče:
"Ilirija vstan!"

(Polna zaupanja dviga domovina roke izmed starih razvalin:

Zveličana bodem,
zaupati smem.
Godi se eno čudo,
naprej ga povem.
Duh stopa v Slovenec,
duh Napoleonov,
En narod poganja,
preropen ves nov.

(Poganjel je narod. Od Beljaka do Kotora je ležala bogata združena domovina, k. je imela "Prstan Evrope." Vodnik je izpolnil svojo dolžnost. On je bil prvi glasnik Ilirije, zato naj mu ostane večni spomin.

Zaključujem s pomembnimi besedami pesnika A. Funtka: Slovenija vstani! Prepevamo mi: Ne peli bi tega, da nisi žil — ti!

Dr. Ivan Lah.

Da bo za to zvedela širša javnost, se bo nadaljevalo od časa do časa pisanje našega prvega slovenskega pesnika, da ga bo narod povzdignil tudi tukaj v naši domovini in njemu postavil večni spomenik, možu, ki je delal za svobodo. Društva v Euclidu, O., priredijo na nedeljo 2. junija 1940 proslavo 125-letnice v našemu pesniku na najbolj sijajen način.

Mi apeliramo na vse Jugoslovane širom naše nove domovine, da rezervirajo to nedeljo in da pokažemo našemu ljubitelju svobode in naše pesni rojstva dan.

Naprošena so pevska društva, prosvetna društva, podporniška društva in klubi, ko dobite povabila od nas, da gotovo pridete in pokažete solidarnost na ta dan proslave narodu Jugoslovanskega društvenega doma v Euclidu.

Z narodnim pozdravom
Jos. Rotter.

ANEKDOTA.

Nekoč na njegovem pohodu v Azijo so se Aleksandru Velikemu uprli njegovi Makedonci, ki niso hoteli naprej.

"Pojdite, in povejte doma, da ste pustili Aleksandra samega, naj si osvoji svet," jim je dejal, pa so mu postali spet pokorni.

V stoterih slovenskih domovih boste našli to knjigo umetniških slik. Naročite jo še vi.

"Naši Kraji"

Slike so iz vseh delov Slovenije in vemo, da boste zadovoljni.

Zbirka 87 fotografij v bakrotisku na dobrem papirju vas stane —

\$1.

KNJIGARNA "GLAS NARODA"

216 WEST 18th STREET, NEW YORK

Bohinjsko jezero